

Fajko Kadrić

ČOVJEK KOJI JE VOLIO TUĐU SREĆU

Vjerovatno bi sve bilo drugačije da se u zbrkanim i isprepletenim ljudskim sudbinama na vrijeme nije desilo ono što se više nikada ne može desiti. Da nešto bude nekada je potrebna sitnica ili, opet, treba da usfali, pa da se to isto nikada ne zgodi. Da prije na noć u bolnici nije umro Habib Oputa, od čijeg življenja neko i učari, a njegovom smrću niko ne izgubi, sve ono što je životom odjazio i svojim odlaskom prekinuo, ne bi se ni dogodilo. I tada ni ove priče ne bi bilo. Ta sitnica bila je Habibova smrt. Njega je iz kanala pored puta izvadila patrola milicije. Tek kad su kuckanjem službenim kundurama po Oputinim svehlim butinama, kao pouzdan životni znak iz njega izmamili jauk, sa par šamara su ga razlučili od običnog pijanaca, kakvih, od kafane do naseljenog mjesta, ima svaki magistralni jarak. Pored sebe nije imao polupraznu flašu i nije bazdio rakijom. U džepu njegovog vehdog kaputa pronađoše tabakeru sa škijom, šibicu i ličnu kartu. Utvrdivši da ne potpada pod slučaj remećenja javnog reda i mira, lahko zaključiše: „Nek se sa njim drugi handle“ i iz jarka bi prebačen u Hitnu, iz nje na Interno, a odatle, u istoj noći, životni krug sastavi u mrtvačnici.

*

U iznajmljenom mrtvačkom sanduku komunalnog preduzeća, koji se od godina i upotrebe ošugao i izgubivši boju mahagonija, vratio svojoj prirodnoj, blijedoj boji čamovine, crna *lada* je, zamotanog u bijeli bolnički čaršaf, vraćala Oputu mjestu u kojem je za njega oduvijek sve počinjalo, a sad sve, započeto i nezapočeto, završava. Njegov odlazak je tačka na kraju duge neispričane priče o Oputama i prvo slovo bremenitih priča koje će se tek tom bezazlenom smrću poroditi...

Rođen kao jedinac Mustafe i Šahze Opute. Prekomjerno njegovan, izrastao je nadvisivši za glavu oca, koji i sam nije bio malehan. U Habiba se prstom upiralo. Na njegovom stasu zakivale su se djevojačke oči i otimao poneki neskriven materinski uzdah kao neizrečeno nezadovoljstvo vlastitim taksiratom, ja li nijema dova, da joj mezimica ne ovarije njenim putem, ili oboje u jednom. Bi uzet u

mornaricu i godinu i nešto malo pride ne dođe na odsustvo. Kad je tog februarskog popodneva, proptivši cjelac do iznad koljena, bahnuo u Sokoljane, iznad njih, skriveni u sklonitim uvalama u kratkom zimskom danu, dugu noć su iščekivali Brđaci. Kao kurjački čopor pritjeran supretanom glađu, zaklonjeni gorom prebrojavali su odžake iz kojih se puši i razrađivali plan nečujnog upada i brzog bjega. Tog jutra, dok je noćni hamsin ustupao mjesto dnevnoj studeni, u kuću Hopića ušle su još jedne ženske stope praćene pucnjima potajnih pušaka. Agan, sin Hasanov, iz susjednih Šakota ugrabio je za sebe Alemu, čuveniju po ljepoti, nego po mirazu. Njeni su, prateći pomno svaku promjenu na njoj, predosjećali tajni odlazak i urotnički se pravili da ništa ne slute. Zbog Aleme su Brđaci mokrih gaća precupkali dan i dočekavši noć, nepozvani upali u kuću Hopića i iz nje iznijeli dopola oknivenu mladu. U drugom dijelu kuće sjelili su muškarci čekajući da žene obave svoje, pa da se u dobri čas izvrši šerijatsko vjenčanje. Slušali su besjedu Hafiz Ibrahima, bosanskog denjiza vjere u Jednoga. Promrzao od jahanja na sedlaniku repa i grive okićene ledenicama, hafiz se pored zemljane furune otkravljivao i tihim glasom vazio o ahlaku kad je u haremluku nastala strka koja se prenese i na muški dio kuće. Uz tutanj i graju sve izjuri napolje. Na kući ostadoše otvorena vrata i u njoj zaibrećen hafiz koji u nemoći dlanove okrenu ka nebu i Samilosnom uputi dovu za utoku od svakog musibeta.

Prurušen u ženu, ispred zabezекnutih jendibula i sveg ostalog ženskog mahluka, brđak Iko Kutur, Alemu je kao povijesmo vune, zgrnuo pod mišku i lahko iskoračio u noć. Na drugim vratima na koja su kao roj razljućenih stršljenova iskakali muškarci, dočekivani su na motke i kao snoplje slagani u cjelac. Brđaci su se tako najlakše ženili. Od ljudskog su imali izgled, kape i govor, od vjere imena i bili neopisana divina. Navada i ćud im je bila sve prije nego ljudska. Kutur je bio sirovina, međed u ljudskom obliku, dječije glave nasadene na divovski trup. Alemu su nakastili Zihri Topalovom, najsitnijem i najhirovitijem među njima. Ako je Kutur zaglibljenog konja kao janje mogao iznijeti na leđima, Zihro je na stotinu korakao mogao uteći najbržem konju. Naspram vučije ćudi, brzina je bila njegova najbezazlenija odlika. Među kućama obasjanim hladnom svjetlošću mjeseca, oplelo se krvavo zvjersko kolo. Vriska, jauk i zapomaganje odbijalo se o kućne

duvareve i krunilo ih. Brđaci koji su se još držali na nogama, uzmicali su, kupujući vrijeme Kuturu na čijim leđima je već promuklo, kao uhvaćena svraka, kričala Alema.

- Ugrabiše mladu! - procikivali su ženski glasovi kao podstrek da se na otimače još žešće navali ili znak da se okane ćorave rabote.

Oputa kroz cijelac oprtča oko posljednje kuće u selu, i golim šakama sačekujući brđake, nekoliko ih povalja na prtini. A onda, čuvši promukli vrisak, napusti čeku i stušti se za tamnom gromadom koja je odmicala iz sela. Bijela mornarska uniforma stapala se sa snježnom bjelinom i da nad njom nije bila kao gar crna kosa, ništa se ne bi ni vidjelo. Kutur se nije ni trudio da bude brz i sačekujući čopor, dočeka da u punom trku na njega naleti čovjek obučen u bijelo kao mejt. Ta bjelina ga zbuni i dok se snađe već je bio na leđima sa kojih se otkinuo plijen i nekoliko koraka niže batrgao u dubokom snijegu. Bijeli čovjek povrh njega nije dangubio. Po Kuturovoj glavi pljuštali su udarci od kojih mu se po licu razljevala toplina. Pribravši se ručerdom dograbi mejta za grlo i daveći ga skoro ga podiže sa sebe, a onda ga nešto po očima opahnu i sva malopredašnja bjelina pretvori se u mutno crnilo po kojem su poskakivale ledenobljede iskre. Dok se umivao snijegom i od bola rikao kao ranjena zvijer, pristigoše i ostali brđani. Oputa se i dalje branio golim rukama zapriječavajući njihov put do Aleme. Poneka duža batina povremeno bi ga i dohvatila. Brđaci više nisu srljali, napadali su opreznije i sve više smanjivali krug u kojem se branio. Pokušavajući da mu razvuku pažnju i dograbe se plijena okuživši ga, uvijek ga je napadao onaj iza leđa. On im je u oćajanju nogama snijeg bacao u oći. U rukama su im se crnile drvene batine i ledenom svjetlošću bljeskala sjećiva noževa. Potjera se arlaukajući približavala novom poprištu i to brđane natjera na poslednji odlučujući hudžum. Po Oputi osuše udarci i on, dograbivši Alemu, smota je podase. Udaren u glavu malom sjekirom, sa oštricom zabodenom u čelo, koja tako i ostade, zaboravljena kao u cjepalu, dočeka prve iz potjere. Zatekoše ga na koljenima - u jednoj ruci je, za haljine, držao Alemu, a drugom držalicu sjekire niz koju je tekla krv i natapala rukav bijele mornarske bluze.

U okrvavljenoj zimskoj bjelini, Zihro umjesto mlade uzdurisa smrt, neko slomljen nos ili rebro, a Habib Oputa sjekiru koju u vojnoj

bolnici iščupaše doktori. I sve se opet vrati na staro. Sve osim Oputine pameti. Kao da ispod ružnog ožiljka zaraste ledeno sječivo. On od tada prestade biti onaj na kojem se ičije oči mogu zakovati. Postade Sikirica Oputaš, hladan kao planinski snijeg, tih i strašan kao druga polovica zaboravljene februarske noći.

Jutro u selo dovabi miliciju koja raširi seoske prtine i pod istragu odvede svakoga ko je na tjelu imao dangu. Nakon hevtu jedino se ne vrati Agan Hasanov. Odmjeriše mu pet godina robije, iako je otac mu Hasan tvrdio da je na njegovoj duši smrt šejtanskog zoljca. Duše niko nije istraživao.

Nakon što mu roditelji pomriješe, na Oputu se još samo Agan osvrtao i sitno pripomagao haljinčetom viška, ponekom gurabijom ili sahanom vruće pite. Kad Alema preseli i to prestade. Pričalo se da je znala kazati da mu je do groba zahvalna što je za nju poturio glavu, ali je ni od čega nije zaklonio. Habib Oputa to nije mogao znati, a nakon sjekire ni razumjeti. Iza zvijeri ostane potomstvo, šteta i krvav trag, iza čovjeka ono što je volio više od života ili baš ništa. Iza Habiba Opute ostade priča kako je nekada potrebna sitnica, pa da nešto bude ili ne bude, i vjerovanje da je uz njega kao sjena nevidljivim uzlom svezana nesreća.

*

Kroz šumove slabog prijema na radiju se otimao i preglasavao tužan narodnjak. Raif se ušmrknu, pročisti grlo i pojača radio. Ko zna ko je jadnik koji se iza mojih leđa trucka u sanduku. A jadnik je, nema zbora, čim sam ga ja preuzeo i svalio u društveni renta-kovčeg u koji je do sada leglo i iz njega izvađeno za jedno dobro groblje. Je li moguće da čovjek bude sam na svjetu? Siromašan je sigurno, samo bijeda insana i od najrođenijeg odrodi. Bogatom se i živom i mrtvom rođaci sami kote kao miševi u punom hambaru - pomisli Cicvara.

Kovčeg za iznajmljivanje, nabavljen kad je firma osnovana, imao je više staža od najstarijeg zaposlenika komunalnog preduzeća. Kad bi za nekim umrlim u bolnici nedostajao srodnički interes, između bolničkih i opštinskih službi počinjala bi prepiska i završavala opštinskim nalogom za izvršenje sahrane upućenim na komunalno. Sanduk bi služio samo za transport od mrtvačnice do groblja. Odatle se uvijek vraćao prazan.

*

Jutros se dobro štrečno kad mu je rečeno da ga direktor treba. Zatekao ga je kod sekretaričinog stola. Već sa vrata je mogao vidjeti isto ono što on odavno gleda. U kratkoj crnoj suknji, jedna preko druge, stisnute noge izazivale su promahu i muško oko da napravi dodatni pogled.

- Mali, znaš gdje su Sokoljani? - upita direktor.

Iza nemarnog obučenog pedesetogodišnjaka, neprivlačne vanjštine, ispod prorijeđene kose i iza trapavih, bezvoljnih kretnji, krila se oprezna lisičija priroda. Samo su krmeci sitne, pronicljive oči na njemu izgledale kao posuđene i da će se, čim posluže svrsi, vratiti ranijem vlasniku. Mutni kolobari ispod njih odavali su život u brzini više.

- Znam šefe - reče Cicvara.

- Uzmi *ladu*, preuzećeš leš i pravac Sokoljani! Gledaj da ga utrpaš, jer ako nam ga vratiš, ja ću biti hodža, Bela će ga ogasuliti, a tebi bi ostalo da budeš grobar.

- Kako ćeš ti, šefe, biti hodža?

- Hehe... hodža Vukašin.

- Nije, nego treba to znati...

- Pusti to. Nađi nekog izraslijeg među seljanima, lijepo mu objasni da mi častimo prevozom, a oni nek se postaraju za ostalo. I prepadni ih ako treba. Jer, ako ga vratiš, onda ga vozi sebi. I nemoj zaboraviti da vratiš sanduk.

*

Čim se za Cicvarom zatvoriše vrata, Vuk priđe prozoru koji je gledao na ulicu, ukloni roletnu i posmatrajući prolaznike, noptom kažiprsta sa raskokane prozorske daske poče guliti sitne krpice farbe.

- Opase te mali do pod guzicu...

Bela se neprimjetno osmjehnu pomislivši: Paseš i ti, ali mlako. Više gledaš merači li se neko drugi na tvoj pašnjak.

- Mogli smo vas spandati, da se dijete domaćinski okući - reče Vuk i dalje čeprkajući dasku.

- Što mu ne ponudiš ženu? - upita Bela, glumeći da je uvrjeđena, a ustvari samo je pomicala granice ženske drskosti, koje se od spoznaje da je druga ili jedna od mnogih, rastežu same od sebe. A najlakši način

da se odredi svoja, skriven je u lukavstu utvrđivanja tuđih pozicija.

- Kod vas to ide logikom kad nabasaš na konja koji se sam preže i ispreže, sjedi na kola i kandžijaj. Šta bi šćela, visok, stasit... Zaposlen. Ja bih vam pripomagao koliko bih mogao.

- Znam. Zna i on, a znaš i ti da i on zna. Vozio nas je na sajam. Začudila bih se da i tvoja žena ne zna.

- Moju ženu nakon para, malo šta zanima. A u hotelu je svako imao svoju sobu.

- Jeste, ali si ti svako jutro izlazio iz moje.

*

Džombast i tjesan put koji je vodio u Sokoljane, da ga nisu pratili krivi, kvrgavi, hrastovi stubovi spojeni oklembesanim električnim nitima, ličio bi na put koji ne vodi nigdje. Ponegdje bi sa obje strane imao bliske i visoke međe, koje su nadvisivale čovjeka. Koritastu trasu izdubile su bose noge i kopita iznoseći zemlju i sapirući je na usputnim potocima. Sanduk je pratio put i udarajući u stranice kao najprecizniji instrument pokazivao pravac naginganja vozila. Cicvara se okrenu i preko desnog ramena kroz mali prozor pogleda u zadnji dio vozila.

- Kad stignemo kaži: ima izaći! Do tada se strpi. Isprepada me.

Šumsko bespuće naglo naslijedi idilična pitomina sa selom zbijenog tipa, zgurenim pod južni obronak brda. Ničiji dolazak u ovakva mjesta ne prolazi neprimjećen. Sa prozora, iz avlija i štala i gdje se ko zatekao, radoznale su oči pretresale vozilo. Cicvara stade nasred sela, i zbog svoje nadprosječne visine, bukvalno se razmota iz vozila. Kako bi u koji prozor pogledao, na njemu bi se zanjihala zavjesa. Pogleda u pravcu štale na čijim je vratima, još dok je vozio, vidio nekoga. Tamo je sada zjapio tamni otvor vrata. Osvrnu se i pogleda preko krova vozila. Iz avlije preko puta radoznalo ga gledaše djevojka nevjerovatne ljepote i obučena tako da joj se nesvjesno osmjehnu pomislivši: Dragi Bože, kao moja majka na starim djevojačkim fotografijama...

Ona uzvratil osmjeh.

Visok, srazmjerno razvijen, kestenjaste kose i pravilnih crta lica i nosa, plavih očiju, kod žena je primjećivan već pri prvom pogledu iza kojeg je obično slijedio drugi, duži, procjenjivački. Taj drugi pogled je razoružavao Cicvaru i činio ga smetenim i on bi se čim prije izvlačio iz

njega, jer bi iza njega slijedio islijednički upitnik koji se nakon pitanja šta i gdje radi pretvarao u razočarenje. Valjda su očekivale da takav stas pripada poželjnijem zanimanju.

- Đevojko, jesu li ovo Sokoljani?

- Jesu. Koga trebaš?

On se tek sad sjeti da ne zna šta ustvari traži i brzo zaroni u vozilo. Sa desnog sjedišta zgrabi papire i zbunjen, pročitavši ime, reče:

- Habiba Oputu.

- Ja mislila tražiš cura. A što ti treba?

Cicvara se još više zbuni. Sad je mogao da vidi kako i oni što su se krili neskriveni slušaju njihov razgovor.

- Ne tražim ga, on je ovdje - reče pokazavši u vozilo.

Posmatračici se okuražiše i opkoliše vozilo pokušavajući da, kroz mlječna stakla, provire i vide Oputu. Cicvara otvori zadnja vrata i svi se sliše na tu stranu. Između gomile radoznalaca i ohrdanog kovčega, koji je ponekim svojim detaljem govorio kako je nekada izgledao sjajno, stajao je i držeći papire proučavao lica koja su gledala u sanduk. Među njima bila je i ona djevojka, ali umjesto da, kao i svi, gleda kovčeg, koketno drsko gledala je njega. Njihovi pogledi se sretoše i vreo rez ga presječe preko žličice. Obori pogled.

- Ko će mi potpisati? - upita.

Ocupljeni za korak-dva odstupiše od njega, gledajući ga kao okuženu stvar kojom će se onaj koji je dotakne zaraziti i sigurno umrijeti.

- Ko je od vas najpreči Habibu?

- Habibu niko od nas nije svojta - reče čovjek u odjeći, kojoj se od godina i bezbrojnih pranja izvorna boja ni naslutiti nije mogla, i crnom beretkom, koja je iz istih razloga izgledala kao posuta brašnom. Kroz nju je izvirivao sijed čuperak baš na mjestu gdje je nekada bio pipak koji ni na novoj nije imao nikakvu svrhu.

- Pa dobro, evo potpiši ovdje i da ga istovarimo.

- Što ja!? Ništa ja ne potpisujem!

- Pa, ljudi, ne mogu ga vratiti nazad. Rečeno mi je da vam kažem da je opština platila troškove liječenja i prevoza, a dženazu da obave njegovi seljani. Komandir milicije je tako naredio - sлага lahko i začudi se odakle mu to na um pade. - Ako u opštinu vratim nepotpisane papire moram kazati ko je sve bio, a nije htio.

- Slušaj, mladiću, Habiba istovaramo, a čageta nosi onom ko hin je i posl'o - isprsi se jedan.

- Niko ih nije posl'o, to su Habibovi papiri. Tu piše da je čovjek umro. Evo potpisali i doktori, onda napisali da sam ga ja preuzeo da ga vama dovezem. Ja, evo, potpisao i još vi da sam ga predao, i mirna Bosna!

Cicvara pruži papir prema čovjeku koji je zadnji govorio i on odstupi nagazivši krupnog, koščatog brku. Ovaj galamdžiju ljutito zabaci iza svojih leđa i istupi.

- Samo se ti, Musto, zakloni. Habib se nije krio kad ti je za ćaću glavu potur'o i da njega nije bilo, ni ti se ne bi rodio. Belćim i bi, ali na Brđanima. Ljudi, ne rezilimo se pred mrtvim Oputom. Evo ja potpisujem za cijelo selo. Vadite Habiba!

Ljudi se pokrenuše kao da im laknu. Cicvara papire stavi na haubu, izvadi olovku i kucnu po mjestu gdje treba potpisati.

- Dijete, prvoč napiši 'vako: Za cijelo selo potpisuje Avdo Ibrišimov.

Kovčeg povučen rukama kliznuvši škripnu i završi na ledini pored puta. Oko njega su se tiskali i nadkućivali stariji, dok su se mlađi radoznalci gurali pored otvorenih vozačevih vrata i zavirivali u instrumente.

- Kol'ko je grafirana, Šibo? - upita jedan iz gomile koja se tiskala da zaviri u unutrašnjost vozila.

- Će ćemo ga ljudi? - upita neko.

- Nosite ga pred njegovu kuću. Ćeco, otkućite od kola, morete šta obataliti! Musto, pošalji maloga po hodžu u Šakote. Berheme, daćeš tabut-tahte i ćefine - reče Avdo.

- Što ja, braćo? - jeknu Berhem.

- Zato što si ih uzdurišo ima dva'es godina, a još ne mreš - reče Avdo.

- A šta ćeš ti, Avdo, okabuliti?

- Okabulio sam potpis, a on vam je bio najteži, i tahte bi da ih imam. Ti mladiću, ako imaš vremena da naredim kahvu, ako nejmaš, znaš svoje - obrati se Cicvari.

- Imo bi da si pametan, smrt je insanu bliža od jake za vratom - doćeka Berhem.

- Rođo, umri bez brige, i tebi će tahte otesati neko - odvrati mu Avdo.

- Ljudi, prvo provjerite ko je u sanduku. Ne mere biti na njemu krst, a u njemu Habib - reče neko.

- Nije to krst, nego je tako smajstorisan, zbog ćvrstine - iznese

sud neko ko nije bio za otvaranje.

- Otvarajte! - dreknu opet neko.
- Da se otvori, jakako.
- Majku mu, kako ovo...?

Pokušavajući da odvoji poklopac, hrmpalija je dizao kompletan sanduk. Cicvara priskoči i oslobodivši gumene španere, koji su nekada istu funkciju imali na fičinoj haubi, podiže poklopac. Svi se u svečanoj tišini nadviriše nad njim. U Oputinim otvorenim očima ogledalo se mirno planinsko nebo.

- Oputaš, Bogami - reče Avdo i poteže Fatihu.
- Ja moram sačekati sanduk - reče Cicvara.
- Zar se to vraća?
- Vraća, đe si vidio muslimanski mrtvački sanduk?
- Vala, što jes, jes. Nego, poznat si mi odnekle...?
- Cicvare, sa Lipara.
- Da nijesi Ademov?

Cicvara se osmjehnu i dva reda kurjački zdravih zuba bljesnuše bjelinom.

- Pa, sad ja vidim da sličite. Ćero, haj, trk pristavi kahvu - obrati se Avdo onoj djevojci i Cicvara se začudi primjetivši da ona nije jedina. Kad ove dođoše? - zapita se u sebi.

Oputa, izvađen iz kovčega, leže na svoju plemenitu, neurednu avliju pod krušku jeribasnu u punom cvatu. Sanduk se prazan vrati u kola. Momčići su se gurali smjenjujući se na mjestu vozača, a Cicvara je sa Avdom Ibrišimovim i još nekoliko starijih ljudi sjedio u hladu zerdelije i srkao kahvu.

- Da ti ahmaci šta ne obatale?

Cicvara samo pogleda u grupu okupljenu oko kola i ne reče ništa. Avdo nastavi:

- Bezbeli si oženjen?
- Nisam.

- Takav delija, državni pos'o... Eh, da sam znao da Ademaga ima takvu momčinu, davno bih ja njemu na obraz udario. Prič'o mi je birvaktile kako samo jedno djete ima, a u mene puna kuća ženskinja. Ćer'o muško, pa odust'o. Da sam, Bogdo, i ranije. Šes' đevojak, k'o šes' vila, a sutra je to prazna kuća. Za šes' godina su se ispile, a otići

će mnogo brže. Čim prvi prosici u kuću šljegnu, sve će to iz nje prhnuti k'o ptičice. I neće tu biti rede k'o kod rađanja. Jok! Žensko kad poleti, poleti k'o muha bez glave.

On na Cicvari primjeti kako pokušava sračunati kako u šest godina šestero djece može stati, pa dodade:

- Dvije najmlađe su bliznice.

Male, skromne kuće, sa niskih kamenih zidova, čim bi se nad tлом izravnale, nastavljale su svoju strukturu čerpićem. Poneka šeperuša na kojoj se vidio ogoljen plot. Siromaštvo kuće se bolje vidi iz avlije, nego sa njenog praga. Cicvara je sve ovo vidio u jednom jedinom pogledu. Hineći da razgleda selo, preko fildžana kradom je napasao oči na ljepoti djevojke, želeći da ga još jednom proždije očima. Otrpio bi plamenu što uz njegov bukne i muški ga izdržao.

Avdo se sa obje teške šake bučno udari po iskrpljenim koljenima, a isprana crna boja čohe na mjestu udarca, odslikavši otiske prstiju, kao da živnu davnim ispranim sjajem.

- Moram se zabaviti dženazom, vi sjedite.

- Sjedi, Avdo, Habib neće pobjeći. Momče, kad ono reče da nijesi oženjen, cure se po mahali ustrkaše. Njihovo je da ti se prikazuju, no se meni od kako Oputu iz onog tekmeta jamismo, crne slutnje u glavi sudaraju.

Prisutni kao da se trgoše iz dubokih eglena sa samim sobom.

– Za Habibom su u Sokoljane uvijek dolazile dženaze.

- To ti, Berheme, zbog tihtata i ćefina - šeretski dobaci neko.

- Dina mi, jok. Kad se njegov rahmetli babo Mustafa ženio, pred krvavim svatovima bi donešen đeverov mejt. Oženi se i mješće derneka bi dženaza.

- Stani, bolan, kud si zabasao? Nije Habib u Šahzi stig'o na očevu svadbu - ljutito reče čovjek koji mu je sa smješkom smjestio za ćefine.

- On nije, ali jeste trbuh u kojem će se zaleći. Rodi se Habib, a na svjet udari Švabo. Haj, što na svijet Švabo, al' što dade kuvet nesoju. Onda ode u vojsku i kad bahnu na „redovno“, Brđaci nam k'o kurjaci u selo upadoše. Bi kavga, bi krvi, bi milicije i islednika, bi svadba i bi dženaza. Neki dan ga nestade, niko se ne nasikira zbog toga, sad je evo doš'o i daj Bože da je samo zbog sebe.

Cicvara se pridžie, stidljivo se osmjehnuvši ljudima zauzetima raspravom.

– Sjedi, delijo! Jesi li za ženidbu?

Cicvara se osmjehnu.

– Avdo, hajde da utanačimo, pa da se hejkne.

- Dženaza je, Berheme.

- Oputi bi bilo milije da je opet bahno na svadbu.

- Doš'o bi ja, maksuz, belćim cura... - ne dovrši Cicvara.

- Dva su Belćima: Belćim Ja i Belćim Jok... Vruće gvožđe pod čekić. Za naša zemana ginulo se za dobru đevojku, sad je i ono ćurak prevrnulo. Vidi momka - pljesnu Cicvaru po plećima.

- Ni Habib ne mere dvaput mrijeti.

- Nek momak dođe drugi put i sa ocem - uskoči Avdo.

Od sjekire u Habibovoj glavi, selo je pravilo tačku za kraj priče o Oputama, a njegovom smrću shvatili su da je sa njim uvijek počinjalo, nikad završavalo. Habib je volio svadbe i za života mu se nije dalo jedino bahnuti na svoju. Da bude sebetom još jednoj „sreći“, jednom je u Sokoljane došao čak i mrtav.